

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 2 lipca 2020 r.

BADK.DPK.133.48.2020 MK

P10-30/20	Data wpływu petycji 26 lutego 2020 r
	Data sporządzenia informacji o petycji 2 lipca 2020 r.

FINANSE

TEMAT

KREDYT KONSUMENCKI

– WERYFIKACJA TOŻSAMOŚCI KONSUMENTA

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Roman Jacek Arseniuk.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, celem stworzenia możliwości uwierzytelnienia podpisu konsumenta oraz potwierdzenia danych identyfikujących jego dokument, w oświadczeniu dołączonym do umowy o kredyt konsumencki.

UZASADNIENIE WNOSZACEGO PETYCJE:

Autor petycji wnosi o zmianę art. 29 ust. 1 poprzez nadanie mu następującego brzmienia: „Umowa konsumencka powinna być zawarta w formie pisemnej z dodatkowym podpisem przedsiębiorcy pod dopisanym do umowy oświadczeniem przedsiębiorcy zawierającym stwierdzenie tożsamości konsumenta, poświadczenie własnoręczności jego podpisu i danych identyfikujących dokument, na podstawie którego przedsiębiorca stwierdził tożsamość konsumenta, chyba, że odrębne przepisy przewidują inną formę szczególną umowy konsumenckiej.”

W oparciu o zaproponowany przepis przedsiębiorca (lub osoba przez niego umocowana) zawierający umowę konsumencką będzie zobowiązany do złożenia oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej, w którym potwierdzi autentyczność składanego podpisu oraz danych identyfikujących dokument tożsamości konsumenta.

Autor petycji argumentował, że dzięki przyjęciu postulowanej zmiany spadnie liczba kradzieży danych osobowych używanych w celu wyłudzenia kredytów, usług lub rzeczy.

STAN PRAWNY:

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz. U. UE. L. 2008.133.66 ze zm.) w art. 10 ust. 2 określa obowiązkowe elementy umowy o kredyt konsumencki m.in.: rodzaj kredytu, dane identyfikacyjne umawiających się stron, okres obowiązywania kredytu, całkowitą kwotę kredytu oraz warunki dokonywania wpłat, stopę oprocentowania kredytu, liczbę i częstotliwość płatności). Przepis nie odnosi się do sposobu stwierdzenia przez kredytodawcę tożsamości konsumenta.

Art. 22 ust. 1 stanowi, że w zakresie w jakim dyrektywa zawiera zharmonizowane przepisy, państwa członkowskie nie mogą utrzymywać w swoim prawie krajowym ani wprowadzać do niego przepisów odbiegających od tych, które zostały ustanowione w dyrektywie.

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.) w art. 73 § 1 określa, że jeżeli ustawa zastrzega dla czynności prawnej formę pisemną, dokumentową albo elektroniczną, czynność dokonana bez zachowania zastrzeżonej formy jest nieważna tylko wtedy, gdy ustawa przewiduje rygor nieważności.

Jeżeli ustawa zastrzega dla czynności prawnej inną formę szczególną, czynność dokonana bez zachowania tej formy jest nieważna. Nie dotyczy to jednak wypadków, gdy zachowanie formy szczególnej jest zastrzeżone jedynie dla wywołania określonych skutków czynności prawnej (73 § 2).

Do zachowania pisemnej formy czynności prawnej wystarcza złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie obejmującym treść oświadczenia woli. Do zawarcia umowy wystarcza wymiana dokumentów obejmujących treść oświadczeń woli, z których każdy jest podpisany przez jedną ze stron, lub dokumentów, z których każdy obejmuje treść oświadczenia woli jednej ze stron i jest przez nią podpisany (art. 78 § 1).

Oświadczenie woli złożone w formie elektronicznej jest równoważne z oświadczeniem woli złożonym w formie pisemnej (art. 78 § 2).

Ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 540 ze zm.) w art. 85 stanowi, że przy dokonywaniu czynności notarialnej notariusz jest obowiązany do stwierdzenia tożsamości osób biorących udział w czynności na podstawie dokumentów, a w przypadku ich braku – w sposób wyłączający wszelką wątpliwość co do określenia tożsamości takiej osoby. Sposób stwierdzenia tożsamości notariusz określa w sporządzonym dokumencie.

Notariuszowi, który poweźmie wątpliwość czy strona czynności notarialnej ma zdolność do czynności prawnych nie wolno dokonywać czynności notarialnej (art. 86).

Notariusz poświadcza (art. 96): własnoręczność podpisu; zgodność odpisu, wyciągu lub kopii z okazanym dokumentem; datę okazania dokumentu; pozostawanie osoby przy życiu lub w określonym miejscu.

Każde poświadczenie powinno zawierać: datę i oznaczenie miejsca jego sporządzenia, na żądanie - również godzinę dokonania czynności, oznaczenie kancelarii, podpis notariusza i jego pieczęć. Elektroniczne poświadczenie zgodności (art. 97) odpisu, wyciągu lub kopii z okazanym dokumentem notariusz opatruje kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1950 ze zm.) w art. 271 określa, że funkcjonariusz publiczny lub inna osoby uprawniona do wystawienia dokumentu, która poświadcza w nim nieprawdę co do okoliczności mającej znaczenie

prawne, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Jeżeli sprawca dopuszcza się tego czynu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. W wypadku mniejszej wagi sprawca podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2019 r. poz. 1083) w art. 29 stanowi, że umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta w formie pisemnej, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę. Umowa powinna być sformułowana w sposób jednoznaczny i zrozumiały. Kredytodawca lub pośrednik kredytowy jest zobowiązany niezwłocznie doręczyć umowę konsumentowi.

W myśl art. 30 umowa o kredyt konsumencki (z zastrzeżeniem art. 31-33) powinna określać:

1) imię, nazwisko i adres konsumenta oraz imię, nazwisko (nazwę) i adres (siedzibę) kredytodawcy i pośrednika kredytowego;

2) rodzaj kredytu;

3) czas obowiązywania umowy;

4) całkowitą kwotę kredytu;

5) terminy i sposób wypłaty kredytu;

6) stopę oprocentowania kredytu, warunki jej stosowania, a także okresy, warunki i procedury zmiany stopy oprocentowania wraz z podaniem indeksu lub stopy referencyjnej);

7) rzeczywistą roczną stopę oprocentowania oraz całkowitą kwotę do zapłaty przez konsumenta ustaloną w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki, wraz z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia;

8) zasady i terminy spłaty kredytu, w szczególności kolejność zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, w tym informację o prawie, o którym mowa w art. 37 ust. 1; jeżeli w ramach kredytu stosuje się różne stopy oprocentowania dla różnych należności kredytodawcy, należy także podać kolejność zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet różnych należnych sald, dla których stosuje się różne stopy oprocentowania;

9) zestawienie zawierające terminy i zasady płatności odsetek oraz wszelkich innych kosztów kredytu, w przypadku gdy kredytodawca lub pośrednik kredytowy udziela karencji w spłacie kredytu;

10) informację o innych kosztach, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki, w szczególności o opłatach, w tym za prowadzenie

jednego lub kilku rachunków, na których są zapisywane zarówno transakcje płatności, jak i wypłaty, łącznie z opłatami za korzystanie ze środków płatniczych zarówno dla transakcji płatności jak i dla wypłat, o prowizjach, marżach oraz kosztach usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, jeżeli są znane kredytodawcy, oraz warunki, na jakich koszty te mogą ulec zmianie;

11) roczną stopę oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunki jej zmiany oraz ewentualne inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu;

12) skutki braku płatności;

13) informację o konieczności poniesienia opłat notarialnych, o ile wystąpią;

14) sposób zabezpieczenia i ubezpieczenia spłaty kredytu, jeżeli umowa je przewiduje;

15) termin, sposób i skutki odstąpienia konsumenta od umowy, obowiązek zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek zgodnie z rozdziałem 5, a także kwotę odsetek należnych w stosunku dziennym;

16) prawo konsumenta do spłaty kredytu przed terminem oraz jej procedurę;

17) informację o prawie kredytodawcy do otrzymania prowizji za spłatę kredytu przed terminem i o sposobie jej ustalania, o ile takie prawo zastrzeżono w umowie;

18) informację o prawie, o którym mowa w art. 59 ust. 1;

19) warunki rozwiązania umowy;

20) informację o możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz zasadach dostępu do tej procedury, jeżeli takie prawo przysługuje konsumentowi;

21) wskazanie organu nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów.

Jeżeli zgodnie z postanowieniami umowy o kredyt, płatności dokonywane przez konsumenta nie są niezwłocznie zaliczane do spłaty całkowitej kwoty kredytu, ale są wykorzystywane do zgromadzenia kapitału przez okresy i na zasadach określonych w umowie o kredyt lub w umowie dodatkowej, umowa powinna zawierać jasne i zwięzłe stwierdzenie, że nie przewiduje gwarancji spłaty całkowitej kwoty kredytu wypłaconej na jej podstawie (art. 30 ust. 2).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 lutego 2007 r. w sprawie sporządzania niektórych poświadczeń przez organy samorządu terytorialnego i banki (Dz. U. Nr 27, poz. 185) zgodnie z którym, na podstawie art. 101 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie zarządza się, że w miejscowościach w których nie ma kancelarii notarialnej, do poświadczania własnoręczności podpisu, są upoważnieni (§ 1):

– wójt (burmistrz, prezydent miasta) na pismach upoważniających do odbioru przesyłek

i sum pieniężnych oraz dokumentów z urzędów i instytucji, na oświadczeniach stwierdzających stan rodzinny i majątkowy składającego oświadczenie;

– banki – na pismach upoważniających do odbioru pieniędzy lub innych przedmiotów z tych banków.

Ponadto wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) są uprawnieni do poświadczania pozostawania przy życiu lub w określonym miejscu, w celu otrzymania emerytury, renty lub innych świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów 26 lutego 2020 r. wpłynęła petycja tożsamej treści, której nadano nr 29. Prezes UOKiK w odpowiedzi (z 26 maja 2020 r.) na petycję, zwrócił uwagę na katalog obowiązkowych elementów umowy o kredyt konsumencki określony w art. 30 *ustawy o kredycie konsumenckim*, który powstał w wyniku wdrożenia art. 10 ust. 2 *dyrektywy 2008/48/WE w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG*. W dyrektywie nie odniesiono się do sposobu w jaki kredytodawca ma weryfikować tożsamość konsumenta.

W ocenie Prezesa UOKiK, „przyjęcie zaproponowanej w petycji zmiany spowodowałoby powstanie przepisu, który w zakresie wymaganych elementów umowy kredytowej odbiegałby od rozwiązań przewidzianych w przedmiotowej dyrektywie, a w związku z art. 22 ust. 1 dyrektywy, mogłoby stanowić jej naruszenie. Stąd zasadnym wydaje się rozważenie innych rozwiązań przeciwdziałających skutkom tzw. kradzieży tożsamości”.

Ponadto w odpowiedzi na petycję poinformowano, że Urząd uczestniczy w pracach powołanej przez Ministerstwo Cyfryzacji grupy roboczej zajmującej się problematyką tzw. kradzieży tożsamości. Prezes UOKiK Tomasz Chróstny zaproponował poszerzenie obowiązków związanych z weryfikacją tożsamości kredytobiorców, wprowadzenie zmian w procedurze cywilnej poprzez nałożenie na wierzycieli dochodzących zapłaty z tytułu udzielonych pożyczek i kredytów ciężar wykazania (nawet bez zarzutu ze strony pozwanego), że osoba wskazana jako dłużnik faktycznie umowę pożyczki zawarła.

W konkluzji podkreślono także, że w Komisji Europejskiej trwa przegląd dyrektywy 2008/48/WE w ramach, którego badane jest czy w obliczu postępującego procesu cyfryzacji przepisy są nadal aktualne.

W Sejmie prowadzone są prace nad petycją (BKSP-145-IX-82/20) wniesioną 26 lutego 2020 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim w zakresie art. 29 ust. 1.

Petycję 9 marca 2020 r. skierowano do Komisji do Spraw Petycji, gdzie oczekuje na rozpatrzenie.

INFORMACJE DODATKOWE:

Uznanie czynności prawnej, zgodnie z Kodeksem cywilnym, przewiduje formę pisemną albo udokumentowaną oraz formy szczególne do których zalicza się: dokumentową (art. 77²), pisemną (art. 78-79), elektroniczną (art. 78¹), pisemną z datą pewną (art. 81). Formy: pisemna z podpisami notarialnie poświadczonymi oraz aktu notarialnego, zostały uregulowane w ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie.

W polskim prawie nie ma ogólnego przepisu, który upoważniałby organy administracji publicznej do poświadczania własnoręczności podpisu. Co do zasady poświadczenie własnoręczności podpisu pozostaje w gestii notariusza. Wyjątkiem od tej zasady jest upoważnienie organów samorządu terytorialnego i banków do sporządzania niektórych poświadczeń, które zawarł minister sprawiedliwości w akcie wykonawczym. Poświadczenie własnoręczności podpisu sporządzone na podstawie rozporządzenia wywołuje takie same skutki, jak gdyby poświadczenia dokonywał notariusz.

W miejscowościach, w których nie ma kancelarii notarialnej wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) są upoważnieni do poświadczania własnoręczności podpisu na pismach upoważniających do odbioru przesyłek i sum pieniężnych oraz odbioru dokumentów z urzędów i instytucji, jak również na oświadczeniach stwierdzających stan rodzinny i majątkowy składającego oświadczenie. Ponadto, mogą poświadczać pozostawanie osoby przy życiu lub w określonym miejscu, w celu otrzymania emerytury, renty lub innych świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

OPRACOWAŁA

Marzena Krysiak

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz